

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio quarta. Vtrum actus fidei possit remanere in patria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

datur fides ex operibus vbiq; de hoc fit mentio. Et in hoc sensu, & non quia non possit esse sine operibus tam exterioribus q̄ interioribus. Quod autē dicitur de autoritatibus sanctorū. Dicendum q̄ omnes sunt intelligendē de euacuatione fidei non quantum ad habitū, sed quantum ad actum, qualiter autē intelligatur fidei euacuatio quantum ad actum, vtrum secundū substantiā actus an solū secundum enigmata eius patebit in sequenti quaestione.

QVÆSTIO QVARTA.

Vtrum fides quantum ad actum possit remanere in patria.

Tbo. vbi supra.

Secundū queritur vtrum fides quantum ad actum possit remanere in patria. Et videtur quod non, quia impossibile est quod idem obiectum formale sit simul evidens & non evidens, sed si actus fidei possit simul stare cū actū visionis idem obiectū esset simul evidens & non evidens, ergo &c. Maior patet propter oppositionē evidentis & inevidentis. Minor patet quia assentire rei visē in se est assentire evidens vt de se patet. Assentire verō per fidē est assentire inevidens, quia assentire per medium inevidens est assentire inevidens. Sed assentire propter auctoritatem dicentis quale est assentire fidei est assentire per medium inevidens, quia per propositionē non per se notam, ergo assentire per fidem est assentire inevidens & sic assentire rei visē in se, & assentire per fidem est assentire evidens & assentire inevidens.

1. Item impossibile est aliquem sic esse dispositum quod sit simul determinatus & indeterminatus infallibiliter ad veritatem, sed sic esset si cum fide stare visū, vel sciētia quantum ad actum, igitur &c. Probatio minoris, quia per medium certum est aliquis determinatus infallibiliter ad veritatem, per medium verō incertū est indeterminatus, videre autē & scire est per medium certum, credere verō per medium incertum saltem ipsi credenti, quare &c.

2. Item impossibile est scientiam stare cum opinione quantum ad actum, ergo impossibile est stare fidem cum visione vel scientia quantum ad actum. Consequentia patet, quia similis est oppositio evidentis & inevidentis sicut formidantis & non formidantis. Et ideo sicut opinari & scire non possunt simul stare, quia nullus potest simul formidare & non formidare, sic videre & scire nō possunt simul stare cum eo quod est credere propter oppositionem evidentis & non evidens. Antecedens patet de se, quia opinans formidat, sciens verō non.

3. Item si fides remaneret quantum ad habitum & actū. Et solum euacuaretur quantum ad enigmata, sequeretur quod non plus euacuaretur fides quam charitas, quia charitas euacuatur quantum ad modum imperfectum dilectionis viæ. Consequens est falsum vt patet per Apostolum. 1. Cor. 13. ergo &c.

4. IN contrarium arguitur, quia quorum rationes præcisæ & formales sunt cōpossibiles ipsa sunt cōpossibilia, sed formales rationes & præcisæ actus credendi & vidēdi seu sciēdi sunt cōpossibiles, ergo &c. maior patet, minor probatur, quia videre est assentire rei præsentī in se. Scire verō est assentire alicui propter causam vel propter notitiam causæ, credere autē est assentire alicui propter auctoritatem dicentis. Et in his consistit præcisæ & formales rationes eorum. Constat autem q̄ aliquis potest assentire alicui cōclusioni. Et quia videt eam in se puta videt lunam eclipsari, & quia scit causam, puta quod ex tali motu interponitur terra inter solem & lunam. Et quia audiuit a perito Astrologo cui credere consuevit, quare &c.

5. RESPONSI O. videnda sunt duo. Primum est an ponere quod actus fidei possit manere cum actū visionis in patria sit erroneum, secundum est vtrum sit verum an falsum vt sit similis processus in hac quaestione & in precedente.

6. QVANTVM ad primum videnda sunt duo. Primum est an ponere possibilitatem sit contra scripturam, secundum erit an ponere hoc de facto sit contra eam. Quantum ad primum dico breuiter quod ponere possibilitatem actus fidei cum actū visionis in nullo, est cōtra scripturam, quia in nullo loco sacra scriptura negatur

possibilitas vel impossibilitas dictorum actuum, licet in aliquibus locis quantum est de superficie textus videatur negari similitas eorum de facto, & qui dicunt oppositum scilicet quod per scripturam negetur cōpossibilitas adducant auctoritatem ad hoc fidei adducunt auctoritates commentatoris & Philosophorum quæ communius & crebrius allegantur, quia nondum adducta est talis auctoritas, nec puto quod possit adduci.

7. QVANTVM ad secundum, scilicet an ponere de facto quod stent similes sit cōtra scripturam. Ad hoc dico quod non, quia sicut in præcedenti quaestione dictū fuit, sicut scriptura dicit euacuati fidem ita & scientiam & donum linguarum, nec in his ponit differentiam aliquā, nec quo ad actum, nec quo ad habitum. Et eandem rationem assignant, scilicet quod cum venerit quod perfectum est euacuabitur quod ex parte est, & iterū videmus nunc per speculum & in enigmate, tūc autem facie ad faciem. Sed secundum omnes doctores, scientia nō euacuabitur quo ad actum, sed solum quo ad modum imperfectionis, donum etiam linguarum nescio si euacuabitur etiam quo ad actum nec quo ad modum, si tamen laus vocalis sit in patria, quia probabile est si Deus laudaret ibi vocaliter quod beatus habens donum linguarum quandoq; laudabit eum in vna lingua, quandoq; in alia, vt sic nihil vacet in eo & a laude diuina, euacuabitur tamen quo ad necessitatem sicut glossa exponit, quia nō erit necesse loqui linguis vbi quilibet in Deo cognoscat quicquid ad ipsum pertinet. Et hoc modo quantum est in textu scripturæ actus fidei euacuatur in patria, aut quia imperfectio actus tollitur, & actus ipse, sicut dictum est de actū scientiæ, aut quia non est necessarius, sicut nec actus linguarum, visio enim bene excludit necessitatem fidei & actus eius. Sed quantum est ex dicto scripturæ, non excludit, nec possibilitatem, nec actuaalem similitatem.

8. Et si dicatur quod imō, quia imperfectio necessario euacuatur adueniēte perfectione, imperfectio autē actus est de essentia fidei, & ideo vno euacuato euacuatur alterum, non sic autem est de actū scientiæ, de cuius essentia non est imperfectio, quamuis sit ei adiuncta pro statu viæ. Dicendum est quod hoc non valet, quia ista differentia inter actum fidei & actum scientiæ in nullo habetur in scriptura, quæ de pari omnino loquitur de vtroque, sicut patet ex serie textus illius cap. 1. Cor. 13. & ideo dicere contrarium non est contra scripturam, vtrum autem sit contra veritatem rei patebit in processu, patet ergo primum principale, scilicet quod in nullo est contra scripturam dicere quod actus fidei & visionis possunt simul stare, vel actu stent.

9. QVANTVM ad secundum, scilicet an ponere quod stent, vel possunt stare simul sit verum. dicendum est quod si queratur de facto sic nō videtur quod stent simul, quia vel essent duo actus distincti, vel vnus, nō duo, quia beati clarē vident in patria illud quod credunt viatores, propter quod sicut modo credimus scripturam a Deo esse inspiratam, sic beati vident Deum inspirasse sanctis dicta scriptura. Et ideo de hoc non habent actum fidei, sed scientiæ, vel visionis, nec per consequens de veritate dictorum scripturæ, vnde apud eos est quasi tale argumentum ex per se notis, quicquid Deus dicit, vel dicentibus inspirauit est verum, & hæc etiam est per se nota in lumine naturali, sed Deus dixit vel inspirauit sanctis Prophetis & Apostolis dicta scriptura, & hæc etiam est per se nota beatis, ergo dicta scriptura sunt vera, ita quod hæc conclusio est scia a beatis & cognitio eius est actus scientiæ & non fidei, quæ innititur auctoritati, de qua non est evidens quod sit a Deo dicta, & sic actus fidei, vt distinctus secundum se ab omni alio non est in beatis. Item nec vt concurrens in vnum cum alio, quia duo habitus non concurrunt ad vnum actum, nisi per concursum mediorum priorum illis habitibus, sicut dictum fuit lib. 1. quest. 1. Sed medium propriū fidei infusæ non potest concurrere cum medio causante visionem beatam, ergo &c. Minor probatur dupliciter. Primo, quia medium propriū fidei infusæ est auctoritas scripturæ, de qua non est evidens quod sit a Deo dicta. Si enim esset evidens ipsam esse dictam a Deo magis esset medium scientiæ quam fidei. Beatis autem non est inevidens, imō est evidens scripturam esse

Sup. d. 23. q. 6. huius.

In prolo.

esse a deo dicta, vel inspirata, ut dictum est prius, ergo me-
dium proprium fidei habitus deficit in patria. Secundo, quia
dato quod esset ibi tale medium, tamen non concurreret cum me-
dio causante beatam visionem, quia visio beata cum sit actus
praeclipe supernaturalis consistit totaliter & praeclipe ex cau-
sa supernaturali. Et ideo totaliter & praeclipe est ab essentia
diuina effectiue & obiectiue, nullo alio concurrente.

11 Si autem queratur de possibilitate simultatis. Dicen-
dum est quod si beati non viderent, nec sciret scripturam
a Deo esse inspirata, ita quod maneret in medio proprium
habitus fidei, sic credere & videre si ponerentur esse duo
actus secundum rem sic possent esse simul. Quod patet,
quia actus visionis & scientiae acquisite & actus fidei non
habent oppositionem nisi secundum magis euidens & mi-
nus euidens, actus enim visionis est simpliciter & summe
euidens, actus vero scientiae mediocriter euidens, actus
vero fidei est secundum infimum gradum euidens, & tamen
aliquo modo euidens. Cum enim sit actus intellectus pos-
sitiuus est quaedam visio quamuis obscura, cui concordat
dictum Apostoli. 1. ad Cor. 13. vbi dicit videmus nunc per
speculum & in enigmate, tunc facie ad faciem. Ecce quod
vtrumque actum dicit esse visionem, sed vna dicit esse cla-
ram, quia scilicet ad faciem. Aliam vero dicit obscuram, quia per spe-
culum & in enigmate. Tunc arguitur sic, actus fidei &
scientiae videntur opponi actui visionis secundum magis
euidens, & minus euidens, licet in hac apparenti opposi-
tione maior videatur esse oppositio actus fidei ad visionem
quam actus scientiae. Sed actus scientiae stat in patria cum
actu visionis secundum doctores, ergo similiter actus fidei
poterit stare in patria cum visione, quauis enim sit minus
euidens quam actus scientiae, tamen ex quo actus scientiae est
compossibilis cum visione actus fidei potest esse compo-
sibilis cum eadem, visio enim vel vtrumque opponitur vel neu-
tri. Si vtrumque cum neutro potest stare, quia omnis opposi-
tio magna vel parua impedit similitudinem. Si neutri qua-
ratione potest stare cum vno potest etiam stare cum altero.
Puto autem quod neutri eorum opponitur, quia opposi-
tio formalis solum est specierum quae sunt sub eodem ge-
nere proximo, sicut albedo, & ceteri colores sunt sub co-
lore, sicut sub genere proximo. Unde opponuntur & sunt
inuicem incommpossibiles in eodem subiecto, sed colores &
sapore quia non sunt in eodem genere proximo non op-
ponuntur adinuicem nec sunt in eodem subiecto incomm-
possibiles, visio autem beata non videtur esse eiusdem ge-
neris proximi cum quocumque alio actu intelligibili, quem
habemus in via siue sit actus scientiae vel fidei, quia visio
beata est actus supernaturalis non solum quantum ad cau-
sam suam, sicut fuit visus datus caeco nato. Sed est actus su-
pernaturalis per essentiam, unde nullus actus intelligibili
quem possumus habere ex partibus naturalibus, siue sit scire
siue opinari, siue etiam credere, ad quem, ut prius probatum
fuit non requiritur necessario fides infusa, potest esse eius-
dem generis proximi cum visione beata: Unde nulla opo-
sitionem habent ad illam secundum se, nec secundum con-
ditiones suas intrinsecas quae cumque sint illae. Et ideo possent
simul stare, & sic patet quod actus scientiae & fidei
possunt simul stare cum visione beata dato quod sint di-
uersi actus, si autem intelligeretur quod vnus esset actus
beatus consurgens ex praesentia essentiae diuinae & ex au-
toritate scripturae quae est fundamentum fidei, sic dicendum
est quod non potest esse vnus actus beatus consurgens ex
praedictis duobus, quia ut dictum fuit prius visio beata
cum sit actus praeclipe supernaturalis consistit totaliter ex
causa supernaturali & ideo totaliter & praeclipe est ab essen-
tia diuina effectiue & obiectiue nullo alio concurrente &
sic e contra est de fide acquisite & scientiae & fide & vi-
sione beata, quo in primis actus fidei & scientiae non possunt
stare simul si sint diuersi actus, tamen autoritas faciens
credere, & medium demonstratiuum faciens scire, possunt
concurrere ad vnum actum assentiendi eidem conclu-
sioni ut probatum fuit in principio primi libri, sed in
proposito actus fidei potest concurrere cum visione beata
si sint diuersi actus stante suppositione prius facta, sed
ad causandum visionem beatam nihil concurrat nisi essen-
tia diuina effectiue & obiectiue.

Quod dicitur
in libro...

q. a. prolo.

ad long. n.

12. AD primum argumentum in oppositum cum dicitur
quod impossibile est quod idem formale obiectum sit

simul euidens & ineuidens. Dicendum est quod non est ve-
rum si hoc referatur ad diuersos actus, proximo genere
differentes, quia sicut tales actus non sunt oppositi, sic nec
conditiones eorum sunt oppositae qualescunque sint illae.
Item actus fidei & visionis non se habent sicut euidens &
ineuidens, sed sicut magis euidens & minus euidens cum
quolibet sit quaedam visio intellectualis, licet vna sit cla-
rior & alia obscurior, quae claritas & obscuritas sunt alie-
rius generis proximi, & ideo non opponuntur, nec sunt
in diuersis actibus incommpossibiles.

13 Ad secundum cum dicitur quod incommpossibile est
aliquem esse sic dispositum quod sit simul determinatus & in-
determinatus ad infallibilem veritatem. Dicendum quod
si intelligitur de dispositione quae est per habitum saluum
est, quia ostensum fuit in praecedentibus, quod habitus fidei
& gloriae, opinionis & scientiae possunt simul esse, per vnum
tamen intellectus est determinatus & non per alterum &
iterum in eodem seruo simul stant grauitas & virtus per
quam mouetur ad Magnetem, & tamen per grauitatem
ferrum determinatur ad motum deorsum, per aliam autem
virtutem non est determinatum ad motum deorsum, sed in
differenter potest moueri ad quancumque partem sicut Ma-
gnes, igitur de dispositione quae est secundum habitus,
propositio non habet veritatem, si autem intelligitur de
actibus sic impossibile est quod secundum eundem actum
respectu eiusdem obiecti aliquis sit simul determinatus
& indeterminatus, sed nihil prohibet quod hoc sit secun-
dum plures actus proximo genere differentes, quia tales
non habent oppositum, nec per consequens conditiones
eorum sunt incommpossibiles, & sic esset de actu fidei & vi-
sionis si autoritas scripturae non esset a beatis scita vel visa,
veruntamen de facto non stat actus fidei cum visione patri-
ae propter causam prius dictam.

14 Ad tertium dicendum quod actus scientiae & opinio-
nis non possunt stare simul si sint actus distincti, quia sunt
sub eodem genere proximo & tales actus sunt incommposi-
biles, medium tamen demonstratiuum & probabile possunt
concurrere ad causandum vnum actum ut dictum fuit
in primo libro, sed actus fidei & visionis differunt genere
proximo, & ideo non sunt incommpossibiles ex illa causa
ex qua scire & opinari sunt incommpossibiles, sed ex hoc
solum non stant simul, quia medium causans actum fidei
non erit in patria ut dictum fuit, & si esset, non concurre-
ret cum essentia diuina ad causandum visionem beatam
quae est praeclipe & totaliter a causa supernaturali. Ad quartum
dicendum quod actus fidei euacuabitur totaliter in
patria quantum ad essentiam actus & eius imperfectio-
nem, quia totaliter deficit medium causans actum fidei,
non sic autem erit de actu charitatis, nec de actu scientiae,
& non propter hoc quod imperfectio sit de essentia actus
fidei & non de essentia scientiae vel charitatis.

QUESTIO QUINTA.

Vtrum imperfectio sit de essentia actus fidei.

Occasione eius quod statim supra dictum est, quatuor
tur vtrum imperfectio sit de essentia actus fidei. Et
arguitur quod sic, quia enigma in cognitione videtur im-
portare imperfectiorem cognitionem, sed enigma est de
ratione actus fidei secundum illud. 1. ad Cor. 13. videmus
nunc per speculum & in enigmate, ergo imperfectio est
de ratione eius.

1. Item motus est actus imperfectus & imperfecti, sed
credere comparatur motui ab Apostolo dicente per fidem
ambulamus, ergo est essentialiter actus imperfectus.

2. IN contrarium arguitur, quia sicut enigma quod
attribuitur fidei, sonat imperfectiorem, sic esse ex parte
quod attribuitur scientiae ab Apostolo. 1. ad Cor. 13. sonat
imperfectiorem, sed imperfectio non est de ratione actus
scientiae secundum doctores, ergo similiter non est de ra-
tione actus fidei.

3. RESPONSIO. Nomen imperfectiorem importa-
tat defectum perfectionis vel gradum minoris perfectio-
nis, & magis proprie importat defectum perfectionis, quia
sicut perfectum est cui nihil deest, sic imperfectum dicitur
cui aliquid deest. Et sic imperfectio dicit formaliter defe-
ctum, vel priuationem perfectionis vel simpliciter, vel secun-
dum aliquem gradum, sed siue sic siue alio modo accipitur
imperfectio, dicendum est quod si accipitur pro defectu vel
priua